

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра менеджменту та управління економічними процесами

МІКРОЕКОНОМІКА

методичні рекомендації для підготовки до
практичних занять з дисципліни

для здобувачів спеціальності «Економіка»
ОС «Молодший бакалавр»

Мукачево

МДУ 2021

УДК 330

ББК 101.542(072)(075.8)

*Розглянуто та рекомендовано до друку науково-методичною радою
Мукачівського державного університету*

протокол № 4 від 02.11.2021р.

*Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри менеджменту та управління
економічними процесами*

протокол №2 від 15.09.2021р.

Укладач

Микуланинець С. І. - к.е.н., асистент кафедри менеджменту та управління
економічними процесами МДУ

Рецензент

Нестерова С.В. - к.е.н., доцент кафедри економіки та фінансів МДУ

M59

Мікроекономіка: методичні рекомендації для підготовки до практичних занять з дисципліни для здобувачів спеціальності «Економіка» ОС «Молодший бакалавр»/ Укладач Микуланинець С. І. – Мукачево: МДУ, 2021. – 33с.

Методичні рекомендації до практичних занять допоможуть здобувачеві оволодіти основними поняттями сучасної економічної теорії, базовими мікроекономічними моделями за допомогою яких аналізуються результати прийняття економічними суб'єктами управлінських рішень, умовами рівноваги на різноманітних типах ринків, проблемами загальної рівноваги та добробуту. Методичне видання включає перелік тем з дисципліни з питаннями, що підлягають вивченню, дискусійні питання, практичні та ситуаційні завдання, теми рефератів, перелік питань до підсумкового модульного контролю та список рекомендованої літератури.

© МДУ, 2021

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Теми лекційних занять з дисципліни «Мікроекономіка»	6
Теми практичних занять дисципліни «Мікроекономіка».....	10
Тести з дисципліни «Мікроекономіка».....	13
Практичні завдання, вправи та задачі.....	20
Теми рефератів з дисципліни «Мікроекономіка».....	27
Вимоги до оформлення рефератів.....	28
Питання до семестрового контролю з дисципліни «Мікроекономіка».....	29
Рекомендована література.....	32

ПЕРЕДМОВА

На цей час економісти-теоретики всього світу вже створили й далі удосконалюють базову систему закономірностей поведінки економічних суб'єктів у ринкових умовах, розробили універсальний інструментарій для прийняття обґрунтованих рішень щодо вибору обмежених засобів за наявності альтернативних можливостей. Основним завданням «Мікроекономіки» як навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів із цими закономірностями і методами. Запропоновані методичні рекомендації дозволять поєднати самостійну роботу здобувача з роботою на лекціях та практичних заняттях, тобто допоможуть комплексно засвоїти курс та оволодіти навиками прийняття оптимальних рішень в конкретних ситуаціях. Практичні завдання допоможуть синтезувати теоретичні знання з практичними навичками, отже, сприятимуть поглибленому вивченню матеріалу курсу в цілому.

Мікроекономіка як одна із складових частин економічної теорії є наукою, що вивчає поведінку і механізм прийняття рішень окремими економічними суб'єктами (індивідами, домашніми господарствами, підприємствами, організаціями, тобто мікросистемами), які прагнуть досягти мети за наявних обмежених ресурсів і для яких до того ж можна знайти альтернативне використання.

Об'єктом мікроекономіки є поведінка споживача і виробника та її оптимізація, ринковий попит і пропозиція, відносні ціни товарів, розподіл ресурсів за альтернативного їх використання, часткова і загальна рівновага тощо.

Предметом мікроекономіки є поведінка на ринку економічних суб'єктів, які прагнуть вигоди, оптимально використовуючи обмежені ресурси альтернативного застосування.

Основною метою курсу «Мікроекономіка» є ознайомлення здобувачів із загальними принципами та закономірностями економічної діяльності домогосподарств, фірм, організацій, що прагнуть досягти певної мети за наявних обмежених ресурсів; сформулювати ринково-орієнтований економічний світогляд учасника суспільного виробництва, здатного до діяльності економіста-фахівця або самостійної підприємницької діяльності; допомогти йому оволодіти універсальним інструментарієм прийняття раціональних господарських рішень.

Головне завдання: надання знань про базові положення мікроекономічної теорії; прищеплення навичок використання інструментарію

мікроекономічного аналізу; підготовка до вивчення прикладних дисциплін, що базуються на мікроекономічній теорії.

В результаті вивчення курсу студент повинен:

знати:

- сутність і механізми дії законів попиту і пропозиції;
- нецінові фактори, що впливають на попит і пропозицію;
- критерії стану рівноваги фірми та галузі у короткостроковому і довгостроковому періодах та механізм встановлення економічної рівноваги в умовах досконалої і недосконалої конкуренції;
- механізм функціонування і особливості ринків факторів виробництва;
- правила раціонального комбінування виробничих ресурсів на підприємстві;

вміти:

- визначити рівень ефективності виробництва на підприємстві;
- провести порівняльний економічний аналіз різних (альтернативних) варіантів використання наявних виробничих ресурсів;
- встановити, чи є комбінування виробничих ресурсів на підприємстві оптимальним;
- визначити оптимальний рівень випуску продукції.

Успішне оволодіння курсом «Мікроекономіка» передбачає не лише обробку певних обсягів інформації, але і творче осмислення вивченого матеріалу. Засвоєння навчальної дисципліни на належному рівні вимагає від студентів чіткої організації самостійної роботи, без якої неможливе успішне навчання та формування високопрофесійного фахівця.

Вивчення курсу «Мікроекономіка» забезпечить формування у здобувачів системи компетентностей, які є критеріями оцінки якості знань з курсу.

Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Фахові компетентності: здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях; здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію; здатність поглиблено аналізувати проблеми діяльності підприємств, установ, організацій з урахуванням специфіки їх функціонування та приймати ефективні управлінські та економічні рішення щодо розвитку господарюючих суб’єктів

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ РИНКОВОЇ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧІВ І ВИРОБНИКІВ

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки

Становлення й основні етапи розвитку мікроекономіки як науки. Сучасні напрями і школи мікроекономічної теорії. Розвиток мікроекономічної думки в Україні. Предмет мікроекономіки. Складові частини сучасної мікроекономіки. Позитивна та нормативна мікроекономіка. Економічне мислення, його види та роль у розумінні економічного життя суспільства. Мікроекономічні закони, принципи і категорії. Система мікроекономічних законів. Методологічні аспекти пізнання, механізму дії та використання мікроекономічних законів. Місце мікроекономіки в системі економічних наук. Основні напрями, пріоритети, методи, інструменти мікроекономіки.

Тема 2. Попит, пропозиція та їхня взаємодія

Ринковий попит як сума індивідуальних попитів (означення, побудова графіків). Зміна попиту та зміна обсягу попиту, фактори зміни (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз). Ринкова пропозиція. Зміна пропозиції та зміна обсягу пропозиції, фактори зміни (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз). Взаємодія попиту та пропозиції. Ринкова ціна та ціна рівноваги, обсяг рівноваги. Механізм встановлення ринкової рівноваги (павутиноподібна модель). Вплив зміни попиту та пропозиції на рівновагу, взаємодія змін попиту та пропозиції. Поняття надлишку споживача та надлишку виробника. Практичне застосування аналізу рівноваги: встановлення мінімуму заробітної плати, стелі цін, податки, квоти та тарифи, державний та приватний сектор. Нецінове нормування дефіциту. Акцизні податки та максимізація акцизного збору.

Тема 3. Теорія та аналіз поведінки споживача

Реакція споживача на зміну доходу. Крива «дохід-споживання». Функція попиту від доходу: крива Енгеля. Поняття нормальних благ та благ нижчої споживчої цінності. Функції Торнквіста. Реакція споживача на зміну цін товарів. Крива «ціна-споживання». Крива індивідуального попиту. Поняття звичайних благ та благ Гіффена. Ефект заміни та ефект доходу. Вплив ефектів за Слуцьким та за Хіксом. Рівняння Слуцького. Взаємодія ефектів заміни та доходу. Прийняття рішень в ситуаціях з ризиком. Невизначеність та економічний ризик. Умови схильності та несхильності споживача до ризику. Ризик та ефективність економічних рішень.

Тема 4. Основи теорії виробництва

Поняття та параметри виробничої функції. Виробнича функція як економічна модель технології, способи побудови виробничої функції (табличний, алгебраїчний, графічний). Основні властивості виробничих функцій. Сукупний, середній та граничний продукт у короткотерміновому періоді: означення, графічний аналіз взаємного розміщення кривих. Закон спадної продуктивності факторів виробництва. Двофакторна виробнича функція. Ізокванта та її властивості. Карта ізоквант. Гранична норма технічного заміщення. Границі заміщення факторів. Зміна технології, зміна масштабу у довготерміновому періоді. Постійний, спадний та зростаючий ефект від збільшення масштабу виробництва.

Тема 5. Мікроекономічна модель підприємства

Фірма як суб'єкт ринку та виробнича ринкова система. Фактори виробництва та їх класифікація. Мотивація поведінки фірми. Економічні періоди функціонування фірми та множина можливих комбінацій ресурсів. Миттєвий, короткотерміновий та довготерміновий періоди функціонування фірми. Поняття і види витрат. Економічний та бухгалтерський підходи до визначення витрат. Альтернативні витрати. Явні та неявні; внутрішні та зовнішні витрати. «Нормальний прибуток» як елемент витрат. Економічний та бухгалтерський прибуток. Витрати виробництва у короткотерміновому періоді. Постійні, змінні, сукупні, середні та граничні витрати.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ТИПИ РИНКОВИХ СТРУКТУР, РИНКИ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА ТА ЗАГАЛЬНА РІВНОВАГА КОНКУРЕНТНИХ РИНКІВ

Тема 6. Ринок досконалої конкуренції

Поняття ринкової структури. Види ринкових структур та їх ознаки. Характерні риси ринку досконалої конкуренції. Досконало конкурентна фірма та умови її функціонування. Ринковий попит та крива попиту на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції. Сукупний, середній та граничний дохід фірми, їх графічне відображення. Граничний дохід та його співвідношення з лінією попиту на продукцію фірми. Конкурентна стратегія фірми у короткотерміновому періоді. Максимізація прибутку. Дослідження умов прибутковості та збитковості фірми: графічний аналіз впливу ринкової ціни на взаємне розміщення кривих сукупних витрат, сукупного доходу та прибутку фірми - досконалого конкурента. Ринкова ціна та умови: прибутковості, беззбитковості, збитковості, повного згортання виробництва фірми (графічно). Пропозиція фірми та ринкова пропозиція. Конкурентна стратегія фірми у довготерміновому періоді. Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Тема 7. Монопольний ринок

Модель чистої монополії та її характеристика. Поняття та ознаки. Природні, економічні, адміністративні та правові бар'єри монопольного ринку. Різновиди монополій: відкриті, закриті, природні. Монопсонія. Монопольний ринок у короткотерміновому та довготерміновому періодах. Визначення монополістом ціни та обсягу виробництва (графічна, та алгебраїчна інтерпретація). Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Пропозиція фірми монополіста та особливості її формування. Цінова дискримінація. Рівновага фірми - монополіста у довготерміновому періоді. Економічні наслідки та соціальна ціна монополії. Порівняльний аналіз досконалої конкуренції та монополії. Державне регулювання монопольної діяльності, антимонопольна політика.

Тема 8. Монополістична конкуренція

Сутність та основні риси ринку монополістичної конкуренції: ознаки та умови функціонування. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Максимізація прибутку. Цінова політика фірми. Короткотермінова та довготермінова рівновага фірми (графічна інтерпретація). Сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції. Поглиблення диференціації продукту: позитивні та негативні наслідки. Вплив рекламної діяльності на обсяги виробництва та витрати. Економічна доцільність реклами. Суспільна ціна монополістичної конкуренції, порівняльний аналізі ринком досконалої конкуренції та монопольним ринком.

Тема 9. Олігополія

Олігополія, її сутність та основні ознаки. Показники концентрації ринку. Основні причини існування олігополії. Різноманітність олігополістичних структур, загальна взаємозалежність і складність аналізу поведінки підприємства на ринку. Дуополія: суть моделей Курно та Бертрана. Олігополістичне ціноутворення. Моделі олігополістичного ціноутворення: цінова війна та її наслідки; картель та легальні угоди; таємні та мовчазні змови (лідерство у цінах). Модель ламаної кривої попиту. Ціноутворення за принципом: «витрати плюс ...». Основний зміст нецінової конкуренції. Олігополія та економічна ефективність. Науково-технічний прогрес за умов олігополії. Економічні наслідки олігополії. Державне регулювання олігополії.

Тема 10. Ринки факторів виробництва та загальна рівновага конкурентних ринків

Взаємозв'язок ринку продукту та ринків факторів виробництва. Попит на продукт та попит на фактори виробництва. Вплив різновиду структури ринку

продукту на похідний попит. Похідний попит за досконалої конкуренції на ринку продукту та на ринку факторів виробництва. Праця як фактор виробництва, її мобільність. Характеристика досконало конкурентного ринку праці. Обґрунтування рішення про найм. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю. Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку. Капітал як фактор виробництва. Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу. Попит та пропозиція капіталу. Поняття вибору у часі. Споживання та інвестиції. Ринок землі. Особливості землі як фактору виробництва. Особливості формування пропозиції землі та попиту на землю. Рента. Ціна землі як капіталізована рента.

Тема 11. Загальна рівновага та економіка добробуту

Аналіз ринкової рівноваги. Часткова та загальна рівновага. Ефект зворотного зв'язку. Закон Вальраса. Рівновага в економіці обміну. Поняття загальної рівноваги за Парето. Ефективність та економіка добробуту. Парето - ефективний стан економіки. Теореми суспільного добробуту. Критерії оцінки добробуту: утилітаристський критерій, критерій Роулза, критерій Хікса. Теорія загальної рівноваги та політика в галузі економіки добробуту : ефективність та справедливість.

Тема 12. Інституціональні аспекти ринкового господарства

Зовнішні ефекти, їх економічний зміст. Поняття про зовнішні ефекти. Позитивні зовнішні ефекти, їх сутність, вплив на обсяг та ціну рівноваги; заходи щодо корегування (графічна інтерпретація). Негативні зовнішні ефекти, їх сутність, вплив на обсяг та ціну рівноваги; заходи щодо керування (графічна інтерпретація). Суспільні та приватні витрати (вигоди). Корируючі податки та субсидії. Теорема Коуза-Стіглера. Громадські блага і громадський вибір. Поняття громадських благ. Приватні та громадські блага. Попит на громадські блага і ефективний їх обсяг. Особливості формування попиту, пропозиції та ціни рівноваги. Забезпечення громадськими благами: можливість ринку і держави. Економічна роль держави у ринковій економіці. Необхідність та причини втручання держави в економічні процеси за ринкових умов. Теорія суспільного вибору: способи прийняття рішень та проблема ефективності.

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки

Питання для обговорення:

1. Макро- та мікроекономіка як найважливіші складові сучасної теоретичної економіки.
2. Альтернативність мети використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин.
3. Характеристика дії мікросистем у різних ринкових ситуаціях.

Рекомендована література: [5], [6], [9], [11], [14], [16]

Тема 2. Попит та пропозиція. Теорія еластичності

Питання для обговорення:

1. Принципова оцінка дії цінових та нецінових детермінант попиту в діагностиці реальних ситуацій на товарних ринках.
2. Чинники цінової еластичності попиту, особливості їх впливу. Суть абсолютно еластичного та абсолютно нееластичного попиту.
3. Суть поняття “пропозиція”. Цінові та нецінові детермінанти, пропозиції. Еластичність пропозиції.
4. Табличне та графічне зображення ринкової пропозиції.

Рекомендована література: [1, 5, 6, 9, 11, 12, 14]

Тема 3. Корисність економічного блага. Економічний вибір. Аналіз поведінки споживача.

Питання для обговорення:

1. Вплив на поведінку споживача бюджетних обмежень і цін. Модифікація функції корисності як залежності між кількістю споживаних благ та рівнем корисності за умови бюджетних обмежень.
2. Суть раціонального вибору споживача.
3. Моделювання поведінки споживача, який прагне раціоналізувати свій вибір з урахуванням спадної граничної корисності блага: визначення індивідуального попиту на благо.
4. Система переваг споживача та її основні елементи.
5. Два підходи до оптимізації споживчого вибору, її гранична інтерпретація.
6. Зміна оптимального стану споживача в результаті зміни його доходу.
7. Зміна вибору споживача в результаті зміни ціни одного з товарів, двох товарів.
8. Ефекти заміщення і доходу як основа побудови функції індивідуального попиту на благо в ординалістській теорії корисності.

Рекомендована література: [5, 6, 9, 11, 12, 14, 16]

Тема 4. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми.

Питання для обговорення:

1. Фірма як суб'єкт ринку та виробнича ринкова система. Мотивація поведінки фірми. Економічні періоди функціонування фірми та множина можливих комбінацій ресурсів.
2. Поняття та параметри виробничої функції. Виробнича функція як економічна модель технології, способи побудови виробничої функції (табличний, алгебраїчний, графічний). Основні властивості виробничих функцій.
3. Динаміка загального, середнього і граничного продуктів для виробничої функції з одним змінним ресурсом.
4. Двофакторна виробнича функція.

Рекомендована література: [5, 6, 9, 11, 12, 14, 16]

Тема 5. Ринок досконалої конкуренції. Ринок монополістичної конкуренції

Питання для обговорення:

1. Ознаки і умови досконалої конкуренції.
2. Ринковий попит за умов досконалої конкуренції та графічне зображення попиту, середнього, граничного та сукупного попиту підприємства.
3. Поняття ринкової рівноваги.
4. Крива ринкової пропозиції та її конфігурації
5. Спільні риси та відмінності монополістичної конкуренції порівняно з досконалою конкуренцією та чистою монополією.
6. Прибутковість та збитковість підприємства монополістичного конкурента у короткостроковому періоді.
7. Суть і передумови розвитку нецінової конкуренції.
8. Наслідки нецінової конкуренції для споживачів

Рекомендована література: [5, 6, 9, 11, 12, 14, 16]

Тема 6. Монопольний ринок. Олігополістична структура ринку

Питання для обговорення:

1. Підприємство (фірма) – монополіст.
2. Рівновага в короткостроковому періоді.
3. Рівновага в довгостроковому періоді. Цінова дискримінація.
4. Державне регулювання монополії. Антимонопольна політика.
5. Олігопольний ринок.
6. Рівновага в короткочасному і довготривалому періодах.
7. Ціноутворення на олігопольному ринку.

8. Економічні наслідки олігополії.

Рекомендована література: [1, 5, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16]

Тема 7. Ринки факторів виробництва та загальна рівновага конкурентних ринків

Питання для обговорення:

1. Попит на товар та на фактори виробництва.
2. Індивідуальний та галузевий попит на фактори виробництва.
3. Монопольний ринок товару та ринок факторів виробництва.
4. Порівняння граничного доходу та граничних витрат при споживанні одного фактору виробництва.
5. Праця як фактор виробництва.
6. Попит на працю. Формування галузевого та ринкового попиту на працю.
7. Ринкова пропозиція послуг праці.
8. Двостороння монополія і визначення реального рівня заробітної плати.
9. Капітал як ресурс тривалого використання.
10. Рух капіталу і капітальні фонди.
11. Інвестиційне рішення підприємства.
12. Часткова та загальна рівновага.
13. Розподіл ресурсів. Ефективний розподіл ресурсів.
14. Розподіл товарів. Ефективність розподілу товарів.
15. Ефективність виробництва і загальна рівновага.

Рекомендована література: [6, 9, 10, 12, 13, 14, 16]

Тема 8. Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та суспільні блага

Питання для обговорення:

1. Зовнішні ефекти, їх економічний зміст.
2. Суспільні та приватні витрати (вигоди). Корируючі податки та субсидії. Теорема Коуза-Стіглера.
3. Громадські блага і громадський вибір.
4. Економічна роль держави у ринковій економіці.
5. Необхідність та причини втручання держави в економічні процеси за ринкових умов.
6. Теорія суспільного вибору: способи прийняття рішень та проблема ефективності.

Рекомендована література: [9, 11, 12, 14, 15, 16]

ТЕСТИ З ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

1. Мікроекономіка досліджує:

- а) поведінку окремих економічних суб'єктів, котрі приймають рішення в умовах обмеженості ресурсів;
- б) поведінку виробників, котрі приймають рішення щодо виробництва в умовах обмеженості ресурсів;
- в) поведінку споживачів, котрі приймають рішення щодо покупок в умовах обмеженості доходу;
- г) прийняття державою рішень щодо виробництва благ в умовах обмеженості ресурсів.

2. Яка з наступних проблем є мікроекономічною?

- а) вплив грошового пропонування на інфляцію;
- б) вплив урядових видатків на рівень зайнятості;
- в) вплив дефіциту товарів на заощадження;
- г) вплив зміни ціни нафти на виробництво автомобілів.

3. Основна економічна суперечність, що вивчається мікроекономікою, зумовлена:

- а) посиленням втручання держави в економіку та процесом глобалізації;
- б) погіршенням екологічної ситуації та існуванням монополій;
- в) наявністю практично у всіх країнах світу безробіття та інфляції;
- г) безмежністю потреб та обмеженістю ресурсів для їх задоволення.

4. Внаслідок обмеженості економічних ресурсів і необмеженості потреб мікроекономічних суб'єктів перед ними постає проблема:

- а) вибору і оцінки альтернативної вартості рішень;
- б) координації дій всіх учасників ринку;
- в) справедливого розподілу доходів;
- г) грошової оцінки ресурсів.

5. Якщо в економіці країни задіяні всі ресурси, то більшу кількість будь-якого продукту:

- а) можуть виробити тільки приватні підприємці;
- б) можна виробити лише за рахунок скорочення виробництва деяких інших;
- в) може виробити тільки державний сектор економіки;
- г) не можна виробити взагалі.

6. Які з наведених нижче понять можна безпосередньо проілюструвати за допомогою побудови кривої виробничих можливостей:

- а) попит і пропонування;
- б) обмеженість виробничих ресурсів, ефективний вибір, альтернативна вартість;
- в) найкращий спосіб задоволення потреб за наявних ресурсів;
- г) правильні відповіді б) і в).

7. В економіці, яка виробляє пральні машини і одяг, удосконалення технології виробництва пральних машин може призвести до:

- а) збільшення виробництва пральних машин;

- б) зменшення виробництва одягу, оскільки ресурси будуть спрямовані на виробництво більшої кількості машин;
- в) збільшення виробництва одягу, якщо ринок не буде потребувати більшої кількості пральних машин;
- г) правильні відповіді а) і в).

8. Принцип раціональності поведінки означає, що:

- а) кожний економічний суб'єкт ощадливо витрачає гроші;
- б) кожна людина робить вибір, максимізуючи власну вигоду;
- в) кожний суб'єкт повинен діяти згідно з існуючими правилами, які відображають оптимальний варіант вибору;
- г) всі люди діють однаково, опинившись в однакових умовах.

9. В якому з варіантів відповідей типи ринкових структур перераховані послідовно – від найбільш до найменш конкурентного ринку?

- а) досконала конкуренція, олігополія, монополістична конкуренція, монополія;
- б) монополія, досконала конкуренція, олігополія, монополістична конкуренція;
- в) досконала конкуренція, монополістична конкуренція, олігополія, монополія;
- г) монополістична конкуренція, олігополія, досконала конкуренція, монополія.

10. Які з ринкових структур відносяться до ідеальних?

- а) досконала конкуренція та монополія;
- б) монополія та олігополія;
- в) досконала конкуренція та монополістична конкуренція;
- г) монополістична конкуренція та олігополія.

11. Які з ринкових структур відносяться до реальних?

- а) досконала конкуренція та монополія;
- б) монополія та олігополія;
- в) досконала конкуренція та монополістична конкуренція;
- г) монополістична конкуренція та олігополія.

12. До специфічних методів мікроекономічних досліджень належать:

- а) спостереження та статистичний аналіз;
- б) граничний аналіз та економічне моделювання;
- в) економічне моделювання та експеримент;
- г) відбір фактів та наукове абстрагування.

13. Економічне моделювання передбачає, що дослідники:

- а) застосовують припущення, які спрощують ситуацію;
- б) намагатимуться врахувати всю наявну інформацію;
- в) повинні використовувати математичні методи;
- г) будуть дублювати реальний світ.

14. Закон попиту описує:

- а) обернено-пропорційну залежність між ціною та обсягом попиту;
- б) пряму залежність між ціною та обсягом попиту;
- в) обернену залежність між ціною та обсягом попиту;
- г) пряму пропорційну залежність між ціною та обсягом попиту.

15. Якщо ціна товару підвищується, то згідно з законом попиту:

- а) попит скорочується;

- б) попит зростає;
- в) обсяг попиту скорочується;
- г) обсяг попиту зростає.

16. На ринковий попит не чинять впливу:

- а) число покупців на ринку;
- б) ціни ресурсів;
- в) доходи споживачів;
- г) ціни товарів-замінників.

17. Зниження ціни на бензин змістить:

- а) криву попиту на автомобілі ліворуч;
- б) криву попиту на автомобілі праворуч;
- в) криву пропонування автомобілів ліворуч;
- г) криву пропонування автомобілів праворуч.

18. Товар вважається нормальним, якщо попит на нього:

- а) зростає з підвищенням ціни товару-замінника;
- б) зменшується зі зростанням доходів споживачів;
- в) зростає зі зростанням доходів споживачів;
- г) скорочується з підвищенням ціни товару-доповнювача.

19. Товари-субститути – це пари товарів, для яких:

- а) підвищення ціни одного викликає зростання попиту на інший;
- б) підвищення ціни одного викликає скорочення попиту на інший;
- в) попит зростає зі зростанням доходів споживачів;
- г) підвищення ціни одного не викликає зміни попиту на інший.

20. Товари-комплементи – це пари товарів, для яких:

- а) підвищення ціни одного викликає зростання попиту на інший;
- б) підвищення ціни одного викликає скорочення попиту на інший;
- в) попит зростає зі зростанням доходів споживачів;
- г) підвищення ціни одного не викликає зміни попиту на інший.

21. На ринкове пропонування безпосередньо не впливають:

- а) ціни ресурсів;
- б) число фірм;
- в) доходи споживачів;
- г) зміни технології виробництва.

22. Зі зниженням цін ресурсів, що застосовуються у виробництві товару, крива його пропонування:

- а) зміститься вгору і ліворуч;
- б) зміститься вниз і праворуч;
- в) залишиться незмінною;
- г) пропонування товару не залежить від цін ресурсів.

23. Ринок товару перебуває у стані рівноваги, якщо:

- а) обсяг попиту на товар дорівнює обсягу його пропонування;
- б) на ринку не існує ні надлишку, ні дефіциту товару;
- в) за певною ціною плани покупців щодо покупок співпадають з планами продавців щодо продажу;
- г) всі відповіді правильні.

24. Ринок певного товару перебуває у стані рівноваги, якщо:

- а) попит дорівнює пропонуванню;
- б) ціна дорівнює сумі витрат і прибутку;
- в) здійснюється державне регулювання цін;
- г) обсяг попиту дорівнює обсягу пропонування.

25. Цінова еластичність попиту на товар:

- а) показує на скільки відсотків зменшиться обсяг попиту, якщо ціна знизиться на 1 %;
- б) завжди від'ємна для нижчих товарів;
- в) залежить від наявності у товару замінників, його важливості для споживача, частки у споживчих видатках, часового періоду;
- г) дозволяє підвищувати ціни і збільшувати виторг, якщо попит на даний товар еластичний.

26. Яке з тверджень є неправильним? Еластичність попиту за ціною тим вища:

- а) чим більше замінників має товар;
- б) чим більш дефіцитним є товар;
- в) чим більшу частку він займає у видатках споживача;
- г) чим менш насущною є потреба споживачів у цьому товарі.

27. Перехресна еластичність попиту – це:

- а) процентна зміна обсягу попиту на один товар при зміні на 1% ціни іншого товару;
- б) процентна зміна обсягу попиту на товар при зміні на 1% доходу споживачів;
- в) процентна зміна обсягу попиту на товар при 1%-ій зміні його ціни;
- г) процентна зміна обсягу попиту на один товар при зміні на 1% обсягу попиту на інший товар.

28. Раціональність поведінки споживача означає, що:

- а) споживач прагне мінімізувати видатки на товари;
- б) споживач піклується не власним, а суспільним добробутом;
- в) споживач прагне максимізувати корисність за наявних обмежень;
- г) споживач прагне максимізувати кількість товарів у кошику.

29. Сукупна корисність – це:

- а) загальна сума задоволення від споживання певного набору благ;
- б) мінімальна сума задоволення від споживання певного набору благ;
- в) середня величина задоволення від споживання певного набору благ;
- г) додаткове задоволення від споживання додаткової одиниці блага.

30. Гранична корисність – це:

- а) загальна сума задоволення від споживання певного набору благ;
- б) мінімальна сума задоволення від споживання певного набору благ;
- в) середня величина задоволення від споживання певного набору благ;
- г) додаткове задоволення від споживання додаткової одиниці блага.

31. Криві байдужості – це криві:

- а) однакової кількості двох благ;
- б) однакового рівня корисності наборів двох благ;
- в) однакового рівня доходу споживача;

г) однакових цін двох товарів.

32. Бюджетне обмеження споживача утворюють:

- а) тільки дохід споживача;
- б) тільки ціни товарів;
- в) дохід споживача і ціни товарів;
- г) дохід споживача, ціни товарів та їх корисності.

33. Споживач перебуває у стані рівноваги, якщо:

- а) він максимізує граничну корисність;
- б) обирає комбінацію товарів, яка графічно відповідає точці дотику бюджетної лінії та кривої байдужості;
- в) його бюджет цілком витрачений, а зважені за цінами граничні корисності двох благ рівні;
- г) правильні відповіді б) і в).

34. Ефект заміни полягає у:

- а) зміні обсягу попиту внаслідок зміни відносних цін товарів за незмінного реального доходу споживача;
- б) зміні обсягу попиту внаслідок зміни реального доходу за незмінних відносних цін товарів;
- в) здатності одного товару задовольняти ті ж потреби, що й інший товар;
- г) заміщенні одного товару іншим, більш якісним.

35. Ефект доходу полягає у:

- а) зміні обсягу попиту внаслідок зміни відносних цін товарів за незмінного реального доходу споживача;
- б) зміні обсягу попиту внаслідок зміни реального доходу за незмінних відносних цін товарів;
- в) здатності одного товару задовольняти ті ж потреби, що й інший товар;
- г) прагненні покупця заміщувати один товар іншим, більш якісним.

36. Мікроекономіка розглядає процес виробництва як:

- а) процес створення благ, які відповідають потребам споживачів;
- б) процес перетворення потоку вхідних ресурсів у вихідний потік товарів і послуг;
- в) процес створення вартості;
- г) процес створення нової вартості.

37. Економічні витрати – це:

- а) сукупні видатки підприємця, пов'язані з виробництвом продукції;
- б) фактична сума оплачених ресурсів;
- в) витрати, що дорівнюють сумі доходів, яку повинні одержати всі власники ресурсів при найбільш вигідному з можливих способів їх використання;
- г) альтернативні витрати використання ресурсів, що належать власникам фірм.

38. Економічний прибуток – це:

- а) мінімальний прибуток, необхідний для утримання фірми в межах даного виду діяльності;
- б) прибуток, який отримує типова фірма галузі;
- в) прибуток, який фірма отримує в нормальних умовах її функціонування;

г) прибуток, який отримує фірма, якщо її сукупний виторг перевищує суму явних і неявних витрат.

39. Головна перевага конкурентної ринкової системи полягає у тому, що ринок досконалої конкуренції забезпечує:

- а) рівномірний розподіл доходів;
- б) ефективний розподіл ресурсів економіки;
- в) стабільність цін;
- г) максимальний економічний прибуток виробникам.

40. За умов недосконалої конкуренції:

- а) сукупний надлишок споживачів і виробників максимізується, але за вищої ціни, ніж конкурентна;
- б) гранична цінність товару для покупців перевищує граничні витрати його виробництва;
- в) досягається Парето-ефективний розподіл ресурсів;
- г) сукупний надлишок споживачів і виробників максимізується, але за нижчих обсягів випуску, ніж конкурентні.

41. Чиста монополія має місце, коли на галузевому ринку:

- а) діє одна фірма, яка застосовує найбільш ефективну технологію;
- б) існує один продавець продукту, який не має заміників;
- в) діє одна фірма, пропонування якої є абсолютно нееластичним;
- г) існує один продавець, який призначає виключно високу ціну.

42. Фірма-монополіст:

- а) ніколи не зазнає збитків, оскільки має ринкову владу;
- б) може виробляти будь-який обсяг продукції і продавати її за будь-якою ціною;
- в) встановлює на свою продукцію найвищу ціну з можливих;
- г) з врахуванням кривої ринкового попиту визначає комбінацію обсягу випуску та ціни, що забезпечує максимізацію прибутку.

43. Монопсонія – це ринкова структура, за якої:

- а) продукція однорідна, вхідні бар'єри на ринок відсутні, на ринку діють два продавця і багато покупців;
- б) на ринку багато покупців і продавців, вхідні бар'єри відсутні, продукція диференційована;
- в) на ринку багато продавців і лише один покупець;
- г) на ринку багато покупців і лише один продавець.

44. Цінова дискримінація – це:

- а) підвищення ціни на товар вищої якості;
- б) продаж одного і того ж товару різним покупцям за різними цінами;
- в) встановлення різних цін на різні товари, що випускає фірма;
- г) підвищення фірмою цін на модні або престижні товари.

45. Олігополія – це ринкова структура, в якій діє:

- а) значне число конкуруючих фірм – виробників однорідної продукції;
- б) значне число конкуруючих виробників диференційованої продукції;
- в) незначне число конкуруючих фірм – виробників однорідної або диференційованої продукції;

г) незначне число конкуруючих виробників диференційованої продукції.

46. Олігополію відрізняють:

- а) значні перешкоди до вступу в галузь;
- б) диференційована продукція;
- в) значне число невеликих фірм на ринку;
- г) однорідна продукція.

47. Основною характеристикою монополістичної конкуренції є:

- а) відсутність вільного вступу в галузь і виходу з неї;
- б) незначне число фірм;
- в) диференційована продукція;
- г) відсутність контролю над цінами.

48. Спільним для ринків досконалої та монополістичної конкуренції є:

- а) виробництво однорідної продукції;
- б) нецінова конкуренція;
- в) відсутність бар'єрів для вступу в галузь нових конкурентів;
- г) виробництво диференційованої продукції.

49. Державне втручання у функціонування ринкової економіки обґрунтоване у випадку:

- а) прийняття урядом країни програми, спрямованої на посилення регулювання економіки;
- б) посилення вимог профспілок щодо підвищення доходів зайнятих;
- в) існування численних сфер неспроможності ринку;
- г) не є обґрунтованим за жодних умов.

50. Суспільні блага відрізняються від приватних:

- а) неподільністю;
- б) неконкурентністю;
- в) невиятковістю;
- г) всі відповіді правильні.

ВІДПОВІДІ ДО ТЕСТІВ

«Мікроекономіка»

1	а	11	г	21	в	31	б	41	б
2	г	12	б	22	б	32	в	42	г
3	г	13	а	23	г	33	г	43	в
4	а	14	в	24	г	34	а	44	б
5	б	15	в	25	в	35	б	45	в
6	г	16	б	26	б	36	б	46	а
7	г	17	б	27	а	37	в	47	в
8	б	18	в	28	в	38	г	48	в
9	в	19	а	29	а	39	б	49	в
10	а	20	б	30	г	40	б	50	г

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ, ВПРАВИ ТА ЗАДАЧІ

ЗАВДАННЯ:

1. Дати оцінку висловлюванням:

а) мікроекономіка - це розділ курсу економічної теорії, який концентрується на економічній поведінці окремих економічних агентів, що приймають рішення про використання обмежених ресурсів;

б) мікроекономіка допомагає зрозуміти способи прийняття управлінських рішень;

в) економічні моделі не використовуються на практиці, а якщо це відбувається, то вони не можуть називатися моделями;

г) економічна модель завжди має тенденцію включати в себе невелику кількість деталей;

д) ціни відіграють невелику роль в розміщенні ресурсів у ринковій системі.

2. Якщо при споживанні товару існує позитивна гранична корисність, то чи завжди хоча б деяка частка цього товару буде купуватися споживачем, який діє раціонально?

3. Оксана і Ольга відправились на ринок. Оксана більше любить яблука, ніж груші, а виноград більше, ніж яблука. Оля не вживає яблук, а груші любить більше, ніж виноград. Побудуйте їх карти байдужості для кожної пари товарів.

4. Дати оцінку висловлюванням:

а) Ефект заміни вимірює зміною величини попиту відповідно до зміни ціни. При цьому рівень корисності залишається постійним.

б) Ефект доходу вимірює зміну величини попиту відповідно до зміни ціни при постійних відносних цінах.

в) Зміна величини попиту, яка спостерігається в реальності відповідно до зміни ціни, складається із ефекту доходу і ефекту заміни.

г) Товар, за якого виконується закон попиту, називається товаром Гіффена.

д) На еластичній ділянці кривої попиту зниження ціни призводить до збільшення надлишку споживача навіть тоді, коли споживачі збільшують свої витрати на цей товар.

5. Чи правильне висловлювання:

а) модель впливу цін на поведінку виробників і споживачів товару називається моделлю попиту і пропозиції;

б) шкала попиту (крива попиту) показує, скільки споживач бажає придбати товару за кожною ціною;

в) закон попиту стверджує, що коли ціна блага зростає, то обсяг попиту збільшується;

г) якби кількість продажу шин збільшилась при зменшенні цін на бензин, за інших рівних умов економісти могли б сказати, що шини і бензин - взаємодоповнюючі товари;

д) крива попиту має нахил вниз (функція попиту є спадною), так як при зниженні ціни кількість покупців зростає;

є) зміна доходу переміщує криву попиту вліво.

6. Дати оцінку висловлюванням:

а) усі монополісти використовують цінову дискримінацію;

б) граничний дохід чистої монополії вищий від ціни;

в) зниження ціни на еластичному відрізку кривої попиту не приводить до збільшення сукупного доходу;

г) монополія може мати значні переваги за рахунок збільшення масштабів виробництва;

д) всяка цінова дискримінація є незаконна;

є) коли галузь є природною монополією, суспільству часто необхідно її регулювати за допомогою держави.

7. Фірми-олігополісти в короткостроковому періоді добиваються незмінності АТС на деякому інтервалі випуску продукції за рахунок того, що:

а) вони виготовляють або гомогенний, або диференційований продукт;

б) вони використовують капітальні ресурси, які можна розділити на самостійно функціонуючі частини;

в) вони володіють можливістю знижувати витрати за рахунок позитивного ефекту масштабу;

г) вони застосовують нецінові методи конкуренції;

д) олігополісти можуть підписати угоду про контроль над цінами.

8. Визначте характеристики ринку монополістичної конкуренції. Що станеться з ціною та кількістю рівноваги на такому ринку, якщо одна фірма виходить на ринок з новим удосконаленим товаром?

9. Деякі з експертів доводять, що на ринку є надто багато моделей взуття для різних сезонів. Аргументуйте таку точку зору. Наведіть аргументи проти неї.

10. Освіта - це інвестиції, які позначені для забезпечення більш високого доходу в майбутньому. Чому ж люди, які хочуть одержувати освіту, що дорого коштує, часто не можуть позичити ці гроші на ринку капіталу, як це здійснюють комерційні фірми для фінансування своїх інвестицій?

ВПРАВИ:

1. Виберіть найбільш повне і коректне визначеній предмету теоретичної економіки.

а) Економіка вивчає діяльність, яка включає виробництво і обмін товарами.

б) Економіка вивчає змінні величини, поведінка яких впливає на стан народного господарства (ціни, виробництво, зайнятість тощо).

в) Економіка вивчає, як суспільство використовує обмежені ресурси, необхідні для виробництва різних товарів з метою задоволення потреб населення.

г) Економіка вивчає гроші, банківську справу, капітал.

Покажіть, який зв'язок існує між цими визначеннями предмету теоретичної економіки.

2. Ця таблиця відображає величину попиту на певний товар при різних цінах:

Ціна (P)	6000	8000	10000	12000
К-сть (Q)	900	700	500	300

а) дайте визначення вигляду функції попиту, запишіть її формулу і побудуйте графік;

б) при якій максимальній ціні споживачі відмовляться від покупки даного товару;

в) якою буде величина попиту, якщо товар буде розподілятися безкоштовно?

3. У таблиці показані дані, що характеризують різну ситуацію на ринку зеленого горошку.

Ціна (грн.)	Обсяг попиту (млн. банок в рік)	Обсяг пропозиції (млн. банок в рік)
8	70	10
16	60	30
24	50	50
32	40	70
40	30	90

а) Побудуйте криву попиту і криву пропозиції за даними таблиці.

б) Якщо ринкова ціна на банку горошку дорівнює 8 коп., що характерно для даного ринку - надлишок чи дефіцит? Який їх обсяг?

в) Якщо зрівноважена ціна на банку горошку дорівнює 32 коп., що характерно для даного ринку — надлишок чи дефіцит? Який їх обсяг?

г) Чому дорівнює зрівноважена ціна на даному ринку?

4. Фірма монополізувала виробництво певної продукції. Скільки продукції буде випущено фірмою і за якою ціною реалізовано, якщо: $MR = 1000 - 20Q$; $TR = 1000Q - 10Q^2$; $MC = 100 + 10Q$, де P – ціна одиниці продукції, Q – обсяг випуску.

5. Для кожної ситуації, яка наведена нижче, знайти відповідний тип ринкової структури: А.- Досконала конкуренція; Б. - Монополія; В.- Монополістична конкуренція; Г. – Олігополія; Д. - Моносонія.

а) На ринку оперує велика кількість постачальників, кожен із яких пропонує фірмове взуття за відносно однаковими цінами.

б) На ринку послуг оперує єдиний постачальник телеко-мунікаційних послуг.

в) Велика кількість фермерів пропонує на ринку картоплю за однаковими цінами.

г) Декілька крупних фірм функціонує на ринку автомобільних шин.

д) Єдиний покупець вугледобувного обладнання.

е) Єдина фірма виробляє штурманські пристрої.

7. Студент має 100 грн. і вирішує: зберегти їх або потратити. Якщо він покладе гроші в банк, то через рік отримає 112 грн. Інфляція складає 14% в рік.

а) Яка номінальна процентна ставка?

б) Яка реальна процентна ставка?

в) Щоб ви порадили студенту?

г) Як би вплинуло на вашу пораду зниження темпу інфляції до 10% при незмінній номінальній ставці процента ?

8. Передбачається, що верстат буде працювати 3 роки, приносячи щорічно дохід в 2000 грн. Його залишкова вартість до кінця третього року складе 6000 грн. Визначте ціну верстата, яка повністю спрямовується на покриття витрат, якщо:

а) Ставка процента складає 8%?

б) Ставка процента складає 10%?

в) Ставка процента складає 8%, але інфляція, що передбачається склала 7% в рік?

9. Припустимо, що прибутковий податок стягується по однаковій ставці в розмірі 30% зі всього доходу, що перевищує 5000 грн.

а) Розрахуйте граничну і середню норми податку із наступних рівнів доходу:

1) 3000 грн.; 2) 9000 грн.; 3) 12 000 грн.; 4) 20 000 грн.

б) Чи є такий податок прогресивним або регресивним?

Припустимо, що структура податку змінена таким чином, що дохід, який перевищує 5000 грн., оподатковується, як і раніше, податком по ставці 30%, але ставка піднімається до 50% при доході, що перевищує 1000 грн.

в) Визначте граничну і середню норми податку при рівнях доходу, які вказані в пункті а).

г) У цьому випадку податок є більш прогресивним, ніж раніше, або менш прогресивним

ЗАДАЧІ:

Задача.1

На вихідні Ви можете поїхати до Карпат покататися на лижах. Поїздка та плата за катання становлять 80 грн., але Ви готові заплатити 100 грн.

а) Чи поїдете Ви до Карпат?

б) Ваш друг пропонує полагодити його комп'ютер за 30 грн. Ви настільки любите збирати комп'ютери, що Ви б погодилися допомогти навіть безкоштовно. Чи поїдете Ви до Карпат в цьому випадку?

в) Ви працюєте на вихідних у ресторані і можете заробити там 100 грн. Ця робота Вам не подобається, тому Ви її не будете виконувати менше, ніж за 90 грн. Чи поїдете Ви до Карпат?

г) Якщо Ви не поїдете до Карпат, то Ви зможете відвідати виставку робіт відомого художника. Вхід для студентів – безкоштовний, але Ви так мріяли туди потрапити, що б заплатили навіть 15 грн. Чи поїдете Ви до Карпат в такому випадку?

Розв'язок.

а) Корисність від поїздки до Карпат дорівнює 100 грн., витрати становлять 80 грн. Оскільки $100 > 80$, то поїздка доцільна.

б) Поїздка до Карпат приносить 100 грн. корисності, витрати становлять $80 + 30 = 110$ грн. Оскільки $100 < 110$, то поїздка недоцільна.

в) Корисність від поїздки у Карпати дорівнює 100 грн. Загальні витрати становлять $80 + (100 - 90) = 90$ грн. Оскільки $100 > 90$, то поїздка доцільна.

г) Оскільки $100 > 80 + 15 = 95$, то поїздка недоцільна.

Задача 2.

Ви маєте намір відвідати друга, який живе у далекому місті, причому можете скористатися літаком або власною машиною. Нещодавно Ви придбали платіжну карту банку “Наш Банк” за 220 грн., що дозволяє Вам купити квитки у двох напрямках за 239 грн. Витрати на бензин, масло і т. ін. становлять 208 грн., амортизація машини – 20 грн., ремонт машини (кожні 20000 км) – 280 грн. Яким транспортом Вам слід скористатися?

Задача 3.

Попит і пропозиція на обіди в студентському кафе описуються рівняннями: $QD = 2400 - 100p$ та $QS = 1000 + 250p$.

а) Підрахуйте рівноважну ціну та кількість проданих обідів.

б) Адміністрація університету встановила максимально можливу ціну за обід – 3 грн. Проаналізуйте наслідки такого рішення.

в) Чи справедливе таке твердження: „Чим активніше держава втручається в ринкове ціноутворення, встановлюючи фіксовані ціни, тим вищий дефіцит товарів”?

Розв'язок.

а) Прирівнюючи попит до пропозиції отримуємо рівноважну ціну $p = 4$ та рівноважну кількість обідів $QS = QD = 2000$.

б) При такій ціні $Q_S = 1750$, $Q_D = 2100$, тобто буде утворено дефіцит у 350 об'єдів.

в) Ні, оскільки дефіцит виникає лише за умови, якщо фіксована ціна нижча рівноважної.

Задача 4.

У маленькому далекому селищі Пивовілля функція попиту на пиво є: $D_1(p) = 12\,000 - 1000p$, функція пропозиції: $S_1(p) = 2\,000p$.

а) Якою є ціна та кількість проданого пива у точці рівноваги?

б) Іноземні компанії з Макроландії запропонували побудувати безкоштовний пивопровід з селищем Макровілля, у якого $D_2(p) = 12\,000 - 1000p$, $S_2(p) = 0$. Визначте, як зміниться ціна пива у Пивовіллі.

в) Мерія Пивовілля постановила, що всі виробники пива повинні сплачувати компенсацію за свої надприбутки жителям селища. Якою повинна бути сума виплат, щоб компенсувати жителям зменшення у ренті споживача?

Задача 5.

Витрати фермера на виробництво моркви становлять $TC(y) = 700 + 0,01y^2$, де y – обсяг виробництва моркви у кг. Знайдіть рівноважний випуск та максимальний прибуток фермера, якщо ринкова ціна на продукцію становить 6 грн. за кг.

Розв'язок.

Оскільки $MC = 0,02y$, то умова рівноваги $0,02y = 6$, звідки рівноважний випуск становить $y = 300$ кг. При такому випуску дохід фермера складатиме: $TR = 300 \cdot 6 = 1800$ грн., витрати $TC = 700 + 0,01 \cdot 300^2 = 1600$. Таким чином, прибуток фермера, $\Pi = TR - TC = 200$ грн.

Задача 6.

Корпорація Феррарі – ексклюзивний постачальник спортивних машин – продає нову модель за \$80000. Цінова еластичність попиту складає -5. У корпорації з'явилась можливість продавати машини у Китаї, але дослідження показують, що для цього необхідно зменшити ціну щонайменше на 15% (вважати, що арбітраж неможливий).

а) Нехай не існує обмежень на випуск машин з постійними граничними витратами. Чи повинна корпорація використовувати цінову дискримінацію?

б) Нехай Феррарі не може виробляти більше машин, ніж зараз. Чи повинна корпорація продавати частину машин у Китаї?

Задача 7.

Ринок бензину в країні знаходиться в умовах досконалої конкуренції. Загальний попит на бензин описується рівнянням: $Q^D = 200 - 20p$. Середні витрати типової фірми-продавця дорівнюють $AC = 5 + (q - 5)^2$. Яка кількість бензоколонок діє у довгостроковому періоді?

Розв'язок.

Загальні витрати фірми $C = AC * q = q^3 - 10q^2 + 30q$. В умовах досконалої конкуренції $p = MC = 3q^2 - 20q + 30$. Тоді прибуток фірм складає величину:

$$\Pi = pq - C = 3q^3 - 20q^2 + 30q - (q^3 - 10q^2 + 30q) = 2q^3 - 10q^2.$$

У довгостроковому періоді прибуток рівний 0, тому $q = 5$, $p = 5$. За такої ціни загальний попит $Q = 200 - 20 * 5 = 100$, а тому у галузі діє $n = Q/q = 100/5 = 20$ фірм.

Задача 8.

Середні витрати конкурентної фірми у довгостроковому періоді описуються формулою $AC = 40 + 2Q$. Як зміниться обсяг випуску продукції фірмою, якщо ціна на продукцію з 200 грн. знизиться до 100 грн.?

Задача 9.

Попит на процесори задається формулою $Q = 100 - P$, де Q – кількість проданих процесорів, P – ціна на процесори. У двох фірм однакові функції витрат $TC_i = 10Q_i + 0.5Q_i^2$. Якими будуть прибутки фірм, якщо вони дотримуються моделі Курно?

Розв'язок.

Загальний дохід першої фірми становить

$$TR_1 = (100 - Q_1 - Q_2)Q_1 = 100Q_1 - Q_1^2 - Q_1 Q_2,$$

граничний дохід $MR_1 = 100 - 2Q_1 - Q_2$,

граничні витрати $MC_1 = TC_1' = 10 + Q_1$.

Прирівнюючи граничні витрати до граничного доходу

$$10 + Q_1 = 100 - 2Q_1 - Q_2,$$

отримуємо рівняння реагування:

$$Q_1 = 30 - 1/3 Q_2.$$

Аналогічні розрахунки для другої фірми дозволять отримати:

$$Q_2 = 30 - 1/3 Q_1.$$

Таким чином, $Q_1 = Q_2 = 22.5$, рівноважна кількість процесорів

$Q = Q_1 + Q_2 = 45$, рівноважна ціна $P = 55$, прибуток фірм становить

$$\Pi_1 = \Pi_2 = 22.5 \cdot 55 - 10 \cdot 22.5 - 1/2 * 22.5^2 = 759.375.$$

Задача 10.

В олігополістичній галузі діють дві фірми. Галузевий попит визначається рівнянням $P = 100 - 3Q$, де $Q = q_1 + q_2$. Загальні витрати фірм відповідно $TC_1 = 20 + 4q_1$, $TC_2 = 15 + 7q_2$. Визначте рівноважну ціну товару, обсяги випуску та прибуток кожної фірми, якщо вони діють як олігополія та дотримуються моделі Курно.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

1. Предмет та методологія мікроекономіки.
2. Економічний вибір в умовах обмеженості ресурсів.
3. Раціональний вибір споживача.
4. Моделі трудової активності індивіда.
5. Порівняльний аналіз колективної та індивідуальної праці.
6. Вибір в умовах невизначеності.
7. Ринки з асиметричною інформацією.
8. Особливості споживчого попиту.
9. Наслідки зміни факторів, що впливають на ринкову пропозицію.
10. Вплив зміни попиту та пропозиції на стан ринкової рівноваги.
11. Еластичність попиту та пропозиції.
12. Виробничі витрати: види та структура.
13. Виробнича функція: види та порівняльний аналіз.
14. Форми організації та напрямки діяльності українських підприємств.
15. Умови функціонування та припинення діяльності підприємства.
16. Підходи до класифікації ринкових структур.
17. Функціонування фірми на ринку досконалої конкуренції.
18. Функціонування фірми-монополіста.
19. Цінова дискримінація.
20. Ціноутворення на олігопольному ринку.
21. Ринок монополістичної конкуренції.
22. Порівняльний аналіз антимонопольного законодавства зарубіжних країн.
23. Особливості антимонопольного законодавства України.
24. Стан ринку праці в Україні.
25. Проблеми визначення рівня заробітної плати.
26. Міжнародна міграція робочої сили.
27. Ринок позичкового капіталу.
28. Особливості функціонування ринку землі в Україні.
29. Задача загальної рівноваги.
30. Ефективність конкурентних ринків.
31. Інституціональні аспекти ринкового господарства.
32. Зовнішні ефекти та теорема Коуза.
33. Роль держави в ринковій економіці.
34. Теорія суспільного вибору.
35. Сучасні економічні системи.

*Здобувач може самостійно обрати тему в межах навчальної дисципліни

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТІВ

Структура реферату містить такі елементи: титульна сторінка, план, вступ, основна частина (розділи, пункти і підпункти), висновки, список використаних джерел, додатки.

Титульний аркуш містить найменування міністерства, якому підпорядкований навчальний заклад (Міністерство освіти і науки України); назву вищого навчального закладу (Мукачівський державний університет); назву кафедри, де виконана робота (Кафедра менеджменту та управління економічними процесами); курс, групу, факультет, прізвище, ім'я, по батькові автора.

Після титульного аркуша розташовується зміст (план), в якому містяться назви розділів і параграфів та вказуються сторінки. Зміст (план) наукової праці повинен відповідати кільком універсальним вимогам: • теми кожного розділу однакові за важливістю а самі розділи – приблизно однакові за обсягом; • варто охоплювати весь матеріал, що відноситься до теми, але нічого зайвого; • теми і зміст окремих розділів не повинні «накладатися»; • жоден із пунктів плану не може повторювати назви роботи.

Вступ обсягом 1-2 сторінки – важлива частина реферату. У ньому обґрунтовують актуальність обраної теми, оцінюють стан дослідження наукової проблеми, формулюють мету і визначають завдання реферату, дають короткий загальний огляд наявної літератури і використаних джерел.

За змістом реферат може бути аналітичним оглядом історії вивчення питання або сучасного її стану, критичним аналізом наукової дискусії, а також у вигляді розгорнутої рецензії конкретної наукової роботи. Зміст реферату має відповідати його темі, меті і завданням. Послідовно розкривайте всі передбачені планом питання, обґрунтуйте, пояснюйте основні положення, підкріплюйте їх конкретними прикладами і фактами, формулюйте думки чітко, просто, правильно і недвозначно, а також прагніть логічно структурувати текст.

Висновки – самостійна частина реферату, в якій не слід просто переказувати зміст роботи. У них потрібно висвітлити такі аспекти: • оцінити ступінь досягнення мети і виконання завдань роботи; • перерахувати і стисло охарактеризувати відомі наукові підходи досліджених проблеми, а також виділення нових аспектів, дискусійних питань, що підлягають подальшому вивченню; • визначити, що є цінним у реферованих роботах, що вимагає додаткового аналізу й уточнення, а що викликає сумніви. Обсяг висновків – 1-2 сторінки.

Обсяг реферату повинен становити 8-10 сторінок на листах формату А4, набраного в редакторі MS Word, або рукописного. Поля з усіх сторін – 2 см, абзацний відступ – 1,25 см. Текст вирівнюється по ширині. Шрифт – Times New Roman, кегель – 14 пт., міжрядковий інтервал – 1,5.

ПИТАННЯ ДО СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ З ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

1. Предмет і методологія мікроекономіки.
2. Мікроекономічні моделі.
3. Корисність в економічній теорії та проблеми її виміру. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності.
4. Закон спадної граничної корисності блага. Процес споживання та динаміка зміни сукупної та граничної корисності.
5. Рівновага споживача з кардиналістських позицій. Модель споживання набору благ. Другий закон Госсена.
6. Вибір споживача з ординалістських позицій. Вподобання та привабливість, вподобання та вибір.
7. Криві байдужості, їх властивості. Гранична норма заміщення благ.
8. Бюджетна лінія. Поняття “нахилу бюджетної лінії”. Вплив зміни доходу споживача на розміщення бюджетної лінії та процес споживання.
9. Оптимум споживача з ординалістських позицій як модель раціонального споживчого вибору. Різні випадки досягнення рівноваги: кутова і внутрішня.
10. Реакція споживача на зміну його доходу. Лінія “дохід - споживання”. Нахил лінії як свідчення становлення споживача до благ. Крива Енгеля.
11. Реакція споживача на зміну цін товарів. Лінія “ціна - споживання”. Траєкторія розвитку споживання як результат зниження цін.
12. Ефект заміщення та ефект доходу. Графічне відображення. Одно- та різноспрямований вплив ефектів (за Слуцьким, за Хіксом). Парадокс Гіффена.
13. Попит і закон попиту. Функції попиту. Пояснення закону попиту базовими положеннями теорії поведінки споживача.
14. Пропозиція і закон пропозиції. Функція пропозиції. Аналіз змін пропозиції та обсягу пропозиції.
15. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Сталість і динамічність ринкової рівноваги.
16. Поняття про надлишок споживача і надлишок виробника.
17. Еластичність попиту і пропозиції. Графічне відображення еластичності. Розрахунок коефіцієнта прямої еластичності. Види еластичності.
18. Взаємозв'язок між ціною і валовим виторгом (доходом) за різної еластичності.
19. Підприємство як суб'єкт ринку та виробничо – ринкова система. Поняття оптимального та рівноважного станів підприємства.
20. Параметри підприємства як мікроекономічної моделі. Сукупний, середній та граничний продукт. Сукупні, середні та граничні витрати.

21. Частинна варіація факторів виробництва. Виробнича функція з одним змінним фактором. Правило спадної віддачі змінного фактора виробництва.
22. Виробнича функція з двома змінними факторами. Ізокванта. Гранична норма технологічного заміщення.
23. Пропорційна варіація факторів виробництва. Постійна (стала), спадна та зростаюча віддача від масштабу. Причини позитивного та негативного ефекту від масштабу.
24. Оптимум виробника. Вибір комбінації виробничих факторів за критерієм мінімізації витрат чи максимізації випуску. Ізокоста.
25. Поняття витрат виробництва та їх класифікація (види). Типовий характер зміни витрат за короткостроковий період.
26. Витрати в довгостроковому періоді. Криві довготривалих витрат, їх види. Концепція мінімального ефективного розміру підприємства.
27. Модель ринку досконалої конкуренції та її характеристики. Ринкова поведінка підприємства в короткостроковому періоді. Визначення оптимальних обсягів випуску: два підходи.
28. Довгострокова рівновага фірми на ринку досконалої конкуренції. Графічне відображення.
29. Модель “чистої монополії” та її характеристики. Монопольний ринок у короткостроковому періоді. Крива попиту монополіста та вибір ним ціни і обсягу виробництва.
30. Вибір фірмою-монополістом ціни й обсягу виробництва у довгостроковому періоді. Вплив цінової еластичності попиту на поведінку монополіста.
31. Основні ознаки олігополістичного ринку. Поведінка фірми щодо ціни та випуску на олігополістичному ринку.
32. Ефективність олігополії. Суспільна оцінка олігополістичного ринку.
33. Ринок монополістичної конкуренції та його ознаки. Визначення ціни та обсягів виробництва при монополістичній конкуренції.
34. Монополістична конкуренція та ефективність. Суспільна ціна монополістичної конкуренції.
35. Нецінова конкуренція. Суть та передумови розвитку нецінової монополістичної конкуренції.
36. Похідний попит на фактори виробництва. Взаємозв'язок ринків продукту та факторів виробництва. Виробнича функція, витрати виробництва та попит на ресурси.
37. Утворення похідного попиту на ресурс на ринках досконалої та монополістичної конкуренції в короткостроковому періоді.
38. Попит на ресурси у довгостроковому періоді. Правило мінімізації витрат та максимізації прибутку.

39. Зміни у попиті на ресурс. Еластичність попиту на ресурс виробництва.
40. Попит на працю для окремої фірми в умовах ринку досконалої конкуренції.
41. Галузевий попит на працю в умовах ринку досконалої конкуренції.
42. Пропозиція праці на досконало конкурентному ринку праці. Стан рівноваги конкурентного ринку праці.
43. Ринок праці в умовах недосконалої конкуренції.
44. Капітал як фактор виробництва. Форми капіталу. Сучасні визначення капіталу.
45. Ринок капітальних активів. Поняття дисконтованої величини.
46. Показники теперішньої та майбутньої вартості (цінності) у прийнятті інвестиційних рішень.
47. Ринок землі і рентні відносини. Рента.
48. Рівновага в економіці обміну. Діаграма Еджворта. Парето – ефективний розподіл.
49. Ефективність у виробничій сфері. Діаграма Еджворта.
50. Часткова та загальна рівновага конкурентних ринків за Вальрасом.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА З ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

1. Ажнюк М.О., Передрій О.С. Основи економічної теорії. Навч. посібник, К.: Знання, 2008 р.
2. Базилевич В. та ін. Мікроекономіка: опорний конспект лекцій. – К.: Четверта хвиля, 1998.
3. Гальперин В.М., Игнатьев С.М., Моргунов В.И. Микроэкономика: в 2 т. / Под общ. Ред В.М. Гальперина. – СПб.: Эконом. Школа, 2004. – Т.2, гл. 4, 14.
4. Гамільтон Дж. Методичний посібник до “Мікроекономіки” Р.С. Піндайка та Д.Л. Рубінфелда / Пер. з англ. А. Олійника та Р. Скільського. – К.: Основи, 1996. – 223 с.
5. Гронтовська Г.Е., Косік А.Ф. Мікроекономіка. Навч. посібник, К.: «Центр учбової літератури», 2008 р.
6. Економічна теорія: макро- і мікроекономіка / За ред. З. Ватаманюка і С. Панчишина. – К.: Альтернативи, 2001. – 605 с.
7. Емцов Р.Г., Лукин М.Ю. Микроэкономика. – М., 1997.
8. Задоя А.О., Мікроекономіка: Курс лекцій та вправи: Навчальний посібник, К.: Знання, 2005 р.
9. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Аналітична економія. Принципи, проблеми і політика. Частина 2. Мікроекономіка / Пер. з англ. 13 видання. Наук. ред. Перекладу Т. Панчишина. – Львів: Просвіта, 1999.
10. Мельникова В.І., Яременко В.Г., Мельникова О.П., Корнівська В.О. Мікроекономіка. Навч. посібник, К.К «Професіонал», 2005 р.
11. Микро-, макроэкономика. Практикум. / Под общей ред. Огибина Ю.А. – СПб.: “Литера Плюс”, 1997 - 512 с.
12. Мікроекономіка: Підручник / за ред. В.Д.Базилевича, К.:Знання, 2007 р.
13. Нуреев Р.М. Курс микроэкономики: Учеб. для вузов. – 2-е изд., зим. – М.: Норма, 2004 р.
14. Перехідна економіка: Підручник / В.М. Геєць, Є.Г. Панченко, Є.М. Лібанова та ін.; - К.: Вища школа, 2003. – 535с.
15. Піндайк Р.С., Рубінфельд Д.Л. Мікроекономіка / Пер. з англ. А. Олійника та Р. Скільського. – К.: Основи, 1996.
16. Пономаренко О.І. Сучасний економічний аналіз: в 2 частинах. Частина 1 Мікроекономіка. Навчальний посібник/ Пономаренко О.І., Перестюк М.О., Бурим В.М.. – К.: Вища школа, 2004 р.
17. Селищев А.С. Микроэкономика. – СПб.: Питер, 2002 р.
18. Семюелсон Пол А., Нордгауз Вільям Д. Мікроекономіка: Пер. з англ. / Наукова редакція перекладу С. Панчишина. – К.: Основи, 1998.
19. Фель У., Оберендер П. Основы микроэкономики. / Под. ред. Наливайко А.П. – К., 1997. - 478 с.
20. Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р. Экономика. – М., 1997.
21. Яковлева Е.Б. Микроэкономика. – М - СПб., 1998.
22. Ястремський О.І., Грищенко О.Г. Основи мікроекономіки, Підручник. – 2-ге вид. К.: Знання, Прес, 2007 р.

Навчально-методичне видання

Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та виконання індивідуальних завдань з дисципліни «Мікроекономіки»

Віддруковано у редакційно-видавничому відділі МДУ
89600 м. Мукачево
Вул. Ужгородська, 26
Тел. 2-11-09

*Свідоцтво про внесення суб`єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 6984 від 20.11.2019 р.*

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>